

Nr 176

Utlåtande i anledning av väckta motioner om förbilligande av skolbyggandet.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Per-Olof Hanson* (I: 566) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i Skellefteå m. fl. (II: 676), har hemställts, att riksdagen — i samband med behandlingen av de genom Kungl. Maj:ts proposition nr 162 aktualiserade budgetfrågorna — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

1) om sådan ändring i kungörelsen 1957: 318, att bidragsunderlaget från den 1 januari 1960 beräknas med utgångspunkt i ett grundbelopp av 850 kronor per kvadratmeter nettogolvyta, varvid dock grundbeloppet omräknas med hänsyn till dels den förändring av byggnadskostnaderna i allmänhet, som inträtt under tiden från den 1 januari 1956 till den 1 januari 1959, dels ock de särskilda olikheter i fråga om byggnadskostnader som finns mellan skilda orter, samt

2) att 30 milj. kr. av anslaget för innevarande budgetår till Bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet tages i anspråk för byggande av s. k. skolpaviljonger, så att ett ökat tillskott av skollokaler kan vinnas inom anslagsramen.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande yrkanden får utskottet hänvisa till motionen II: 676.

Utskottet har funnit sig icke böra tillstyrka förevarande förslag och hemställer alltså,

att motionerna I: 566 och II: 676 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 november 1959

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 171.

Reservationer

1) av herrar *Axel Johannes Andersson, Sunne, Edström, Malmborg, Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Motionärernas hemställan avser att riksdagen i samband med behandlingen av de genom Kungl. Maj:ts proposition angående allmän varuskatt aktualiserade budgetfrågorna i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle begära sådan ändring i gällande kungörelse att statsbidrag för byggnadsarbeten inom skolväsendet fr. o. m. den 1 januari 1960 skulle beräknas utifrån ett grundbelopp av 850 kronor per m² nettogolvyta i stället för som nu 900 kronor. Dessutom hemställas i motionen att bidraget till s. k. skolpaviljonger skulle uppräknas från 21 milj. kronor till 30 milj. kronor.

De av motionärerna föreslagna åtgärderna skulle medföra en besparing på bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet på 10 milj. kronor för budgetåret 1960/61. För att hela denna besparing skall kunna vinnas under budgetåret 1960/61 kräves att de föreslagna ändringarna i bestämmelserna göres fr. o. m. den 1 januari 1960.

Utskottet vill för sin del understryka det angelägna i att besparingar göres på alla områden där det är möjligt. Då de i ovannämnda motioner föreslagna åtgärderna inte behöver innebära någon begränsning av skolbyggnadsverksamhetens omfattning, vill utskottet för sin del tillstyrka bifall till vad motionärerna föreslagit.

Utskottet hemställer således,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 566 och II: 676, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

a) om sådan ändring i kungörelsen 1957: 318, att bidragsunderlaget från den 1 januari 1960 beräknas med utgångspunkt i ett grundbelopp av 850 kronor per kvadratmeter nettogolvyta, varvid dock grundbeloppet omräknas med hänsyn till dels den förändring av byggnadskostnaderna i allmänhet som inträtt under tiden från den 1 januari 1956 till den 1 januari 1959, dels ock de särskilda olikheter i fråga om byggnadskostnader som finnes mellan skilda orter;

b) att av anslaget för budgetåret 1959/60 till Bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet ett belopp av 30 milj. kronor tages i anspråk för byggande av s. k. skolpaviljonger, så att ett ökat tillskott av skollokaler kan vinnas inom anslagsramen.»

2) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, fröken *Karlsson* och herr *Heckscher*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar motionärernas uppfattning därom att en begränsning av

statsbidraget bör genomföras men föreslår att bidragsunderlagets grundbelopp bestämmas till 750 kronor per kvadratmeter nettogolvyta. Vad angår frågan om skolpaviljonger anser utskottet det i och för sig önskvärt att sådana uppföres i ökad omfattning och att den ram som tillämpas såsom en riktpunkt för paviljongbyggandets omfattning under budgetåret därför vidgas. Då utskottet emellertid saknar underlag för ett bedömande av i vilken utsträckning detta är möjligt för det halvår som nu återstår av löpande budgetår, är utskottet icke berett att ange en fixerad sådan ram.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 566 och II: 676, under uttalande av att ett ökat byggande av s. k. skolpaviljonger bör komma till stånd, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av kungörelsen 1957: 318 att bidragsunderlaget fr. o. m. den 1 januari 1960 beräknas med utgångspunkt från ett grundbelopp av 750 kronor per kvadratmeter nettogolvyta.»

3) av herrar *Ivar Johansson, Pålsson, Svensson* i Stenkyrka och *Gustafsson* i Kårby, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill understryka angelägenheten av att förefintliga besparingsmöjligheter inom den offentliga byggnadsverksamheten tillvaratages.

I fråga om skolbyggnader torde förefinnas besparingsmöjligheter, som kan tillvaratagas utan att kravet på lämpliga skolmiljöer behöver åsidosättas. Ur pedagogiska, mentalhygieniska och disciplinära synpunkter är de mindre skolenheterna oftast att föredraga, särskilt beträffande yngre elever. De s. k. skolpaviljongerna fyller härvidlag en väsentlig funktion och bör enligt utskottets mening väl försvara sin plats som permanent inslag bland förekommande skolbyggnader. Kommunernas måhända största problem vid planerandet av skolbyggnadsverksamheten är svårigheterna att förutse det framtida behovet av skollokaler. Skolpaviljongerna möjliggör härvid en smidigare anpassning av skolbyggnadsbeståndet med hänsyn till de vid olika tidpunkter aktuella behoven.

I de föreliggande motionerna föreslås, att byggandet av skolpaviljonger skall stimuleras genom sänkning av bidragsgrunden för de s. k. permanenta skollokalerna. Utskottet kan inte godta detta förslag.

Om en ökad stimulans av paviljongbyggandet skall avvägas mot bidraget till byggande av s. k. permanenta skollokaler, måste avvägningen enligt utskottets mening vara sådan, att kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna inte ändras till kommunernas nackdel. Eljest kan en utgiftsökning för kommunerna befaras, vilket utskottet ej kan acceptera. En sådan avvägning måste emellertid grundas på behovet av skollokaler för olika ålderskategorier o. s. v. under den närmaste framtiden. För landet som helhet torde det inte vara förenat med svårigheter att kartlägga detta behov. Utskottet finner det angeläget, att dessa spørsmål skyndsamt prövas.

Bidraget till de s. k. permanenta skollokalerna är differentierat efter skatteunderlaget, medan däremot bidraget till skolpaviljongerna oberoende av skatteunderlaget utgår med viss procent av byggnadskostnaderna. Om såsom utskottet förordat byggandet av skolpaviljonger mera permanent stimuleras, måste enligt utskottets mening bidraget till detsamma differentieras efter skatteunderlaget. Hänsyn måste härvid tagas till de ekonomiskt svaga kommunerna på samma sätt som gäller i fråga om de s. k. permanenta skollokalerna. Det är angeläget, att denna fråga uppmärksammas vid den prövning, som utskottet ovan förordat.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 566 och II: 676, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kända vad utskottet anfört.»